

(10.11.81 antud
masinakirja)

1. kaart

Kutsehariduse õppeasutusi

Pärnu linnas ja rajoonis

Ahto Kennik

Pärnu linnas ja rajoonis on tegutsenud mitmeid kutsehariduse õppeasutusi. Mõnede tegevus on kestnud aastakümneid, ~~ulatudes küll tänapäevani~~, teistel lühemat aega - kas mõne või kümnekonna aastat. Igaüks neist on aga jätnud oma jälje rahva haridustasemele, andes ühel või teisel alal noorsoole kutsealaseid teadmisi ja oskusi.

Merekoolides antud tehnilise hariduse kõrval ~~vt. V. Sirk~~ "Merekool Heinastes" ulatuvad kaubanduskooli kaudu kõige kaugemale minevikku majandushariduse juured. Sellealase hariduse andmiseks avati 1913. aastal Pärnus teise õpetajate ühingu poolt õppeasutus, mis hakkas kandma Pärnu II õpetajate ühingu Erakaubanduskooli nime.¹ 1. juulist 1919 sai selle õppeasutuse ülalpidajaks Pärnu Linnavalitsus ning kool nimetati Pärnu Linna Kaubanduskooliks. Neli aastat hiljem - 1. augustist 1923 anti see kool Pärnu Maavalitsuse ülalpidamisele, misjärel õppeasutus kandis algul Pärnu Maakonna Ühiskaubanduskooli, hiljem Pärnumaa Kaubanduskooli nime. 1. augustist 1935 muudeti kaubanduskooli kolmeaastane kursus nelja-aastaseks (alates esimesest klassist).² Õppeasutus nimetati seejärel Pärnu Kaubandus-

¹ Päril. A. Pärnu Kaubanduskeskkool. - Rmt.: Kutseharidus Eestis. Tallinn, 1938, lk. 374-377.

² Riigi Teataja, 1935, nr. 71, art. 623.

keskkooliks.

Kaubanduskooli esimeseks juhatajaks oli Juhan Maisma (Joosep Mühlbach). 1937. aasta juulist asus kooli etteotsa Boris Härma, juhataja abi kohale Leili-Linda Juurikas.

Õpilaste arv kooli tegevuse esimestel kümnenditel oli suhteliselt tagasihoidlik, hakkas aga kasvama 1930. aastate teisel poolel. 1934/35. õppeaastal oli koolis 207, 1938/39. õppeaastal 305 ja 1939/40. õppeaastal 331 õppijat.³ Ülekaalus olid tütarlapsed (1938/39. õ.aa. näiteks 166 tütarlast ja 139 poeglast). Õpetajaid oli 1938/39. õppeaastal koolis 20. Kodanlase võimu aastail (kuni 1939.a. incl.) lõpetas Pärnu Kaubanduskooli 657 noort.⁴

Kodanlase võimu lõppaastail töötasid Pärnus kohaliku Eesti kooliselti ülalpidamisel veel 7-kuulised kaubanduslikud kursused. Kursuste juhatajana tegutses Aleksander Randvere. Need kursused jõudis lõpetada 49 inimest. 1939/40. õppeaastal oli kursustel 24 õppijat.⁵

1940. aasta sotsialistlik revolutsioon tõi õppetöö korraldusse mitmeid muudatusi. Õppemaks ning vastuvõtu- ja võistluseksamid kaotati. Õppeplaani võeti NSV Liidu konstitutsioon, NSV Liidu majandus-geograafia ja vene keel. 1940/41. õppeaastal töötas koolis kaheksa klassikomplekti kokku 342 õpilasega (202 tütar- ja 140 poeglast).⁶

Seoses kutsehariduse õppeasutuste üldise reorganiseerimisega taheti järgmisel, s.o. 1941/42. õppeaastal Pärnus avada nelja - kaubatundmise, raamatupidamise, plaanitehnika ja finantsosakonnaga majandustehnikum ning müüjate osakonna ja eriklassidega kaubanduskool.⁷ Mõlemasse õppeasutusse taheti vastu võtta 150 õpilast.

³ ENSV ORKA, f.1108, nim.6, s.-ü.44, l.105; s.-ü.52, l.90; s.-ü. 55, l. 277.

⁴ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 55, l. 278.

⁵ Samas, l. 329.

⁶ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 1, s.-ü. 766, l. 25.

⁷ "Eesti NSV Teataja" 1941, nr.58, art.925; nr. 60, art. 960.

Kavatsused muutis Suure Isamaasõja algus. Okupatsioonivõimud taastasid kodanluseaegsed kooliseadused ning Pärnu Kaubanduskeskkool (samuti nagu teisedki kutsekoolid) jätkas tegevust endise nime ja profiiliga. Õppetegevust alustati 1. novembril 1941 272 õpilasega.⁸

Järgmisel aastal korraldasid okupatsioonivõimud ümber kogu tolleaegse kutsehariduse süsteemi. Pärnu Kaubanduskeskkool kujundati kolmeaastase õppeajaga kaubanduskooliks, kusjuures 1942/43. õppeaastal lubati töötada ka IV klassil.⁹ 1942/43. ja 1943/44. õppeaastal (seisuga 1. detsember) oli Pärnu Kaubanduskoolis vastavalt 373 ja 334 õppijat.¹⁰ Ka neil aastail juhatas õppeasutust B.Härma.

Ajavahemikul 1940-1944 lõpetas Pärnu Kaubanduskooli (kaubanduskeskkooli) mittetäielikel andmeil 353 noort. 1940. aastal oli lõpetanud 49 (? - lõppklassi õpilaste arv), 1941. aastal - 67 (? - lõppklassi õpilaste arv), 1942. aastal - 29, ~~14~~ 1943. aastal - 146 (lõpetasid III ja IV klass) ja 1944. aastal 62.¹¹ Tuleb märkida, et 1943/44. õppeaastal (eriti selle teisel poolel) õpilaste arv vähenes Eesti NSV territooriumile kandunud sõjategevuse ning fašistide sundmobilisatsiooni tõttu.

Pärast Eesti NSV vabastamist fašistlikust okupatsioonist asuti kutsehariduse ümberkorraldamisele 1941. aastal väljatöötatud põhimõtete kohaselt. 1944. aasta lõpul moodustati Pärnu Kaubanduskooli (endise kaubanduskeskkooli) baasil Pärnu Majandustehnikum kolme - kaubanduse, plaani ja statistika ning raamatupidamise ja finantsosakonnaga,¹² mis järgmise aasta 1. juulist reorganiseeriti arve-

⁸ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 248, l. 26.

⁹ "Haridusdirektooriumi Teataja" 1942, nr. 4, lk. 28.

¹⁰ ENSV ORKA, f. R-81, nim.1, s.-ü.231, l.85; nim.2, s.-ü.144, l. 3.¹¹

¹¹ ENSV ORKA, f. 1108, nim.6, s.-ü. 55, l.273; f. R-14, nim.1, s.-ü. 81, l.110; f. R-81, nim. 1, s.-ü.231, l.85 ja 86; nim. 2, s.-ü.144, l.3 ja 4; f. R-14, nim.15, s.-ü.24, l.22.

¹² ENSV ORKA, f. R-14, nim.3, s.-ü.26, l.31 ja 48.

ja tööstustehnikumiks.¹³ Samast ajast liideti arve- ja tööstustehnikumiga Pärnu Käsitööstuslik Kool (endine naiskutsekool).

Kuna okupatsiooniajal oli ära põlenud kooli senine õppehoone (Pühavaimu t. 1), alustati 1944. aasta sügisel õppetööd uues hoones (Kuninga t. 29). Kooli direktoriks kinnitati kauaaegne keemia ja füüsika õpetaja Paul Arike, direktori asetäitjana õppealal jätkas Leili-Linda Juurikas. Kuna nõukogude kooliseadusandluse järgi võeti tehnikumi ainult 7-klassilise haridusega, töötasid sel õppeaastal eelklass ning I ja II klass kokku 320 õpilasega.¹⁴ Tütarlaste osakaal oli veelgi kasvanud, ulatudes 254-le. Esimese semestri lõpus (seisuga 1. märts 1945) oli tehnikumis 317 õppijat (neist 118 eelklassis).¹⁵

Kuna juurde tuli ka Pärnu Käsitööstusliku Kooli õpilaskond, kasvas õpilaste arv 1945/46. õppeaastaks 406-le. Õppetegevust alustati kuuel erialal (raamatupidamine, kaubatundmine, planeerimine, statistika, dekoratiivkudumine ning rõivaste konstrueerimine ja modelleerimine). Uute erialade juurdetulekuga kasvas õppejõudude arv 25-le.

Tehnikumis alustasid taas tegevust isetegevusringid. 1945/46. õppeaastal töötasid koolis käsipalli sektsioon (80 liiget) ning kirjandus-, rahvatantsu-, raamatupidamise ja malering vastavalt 80, 69, 25 ja 16 liikmega.¹⁶ Kaks korda kuus anti välja kooli seinalehte "Varasalt". 12. oktoobrist 1945 alustas tegevust komnoorte organisatsioon, mille sekretäriks valiti Arno Loonurm. Viimane oli ka kooli seinalehe toimetajaks ning maleringi esimees.

¹³ Kennik, A. Keskeriõppeasutuste võrgu kujunemine ja areng Eesti NSV-s aastail 1944-1961. Tallinn, 1972, lk. 13.

¹⁴ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 3, s.-ü. 27, l. 121.

¹⁵ ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10, s.-ü. 2, l. 12.

¹⁶ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 3, s.-ü. 102, l. 35p.

Järgnised aastad tõid kooli ellu mitmeid muudatusi. Seoses tööstuse sõjajärgse rekonstrueerimisega kasvas Eesti NSV-s järsult vajadus keskeriharidusega tööstjserialade spetsialistide järele. Tulenevalt Eesti sellealaste kutsekoolide varasemast kallakust õpetati kaubanduserialasid aga veel mitmes teiseski tehnikumis. Seetõttu hakati tehnikumide õppetööd vabariigis ümber korraldama sel viisil, et vähendati majanduslike ning suurendati nende arvel tööstuserialade osakaalu. See hõlmas ka Pärnu arve- ja tööstustehnikumi, kus senised kaubandusliku raamatupidamise ja planeerimise erialad muudeti tööstusliku suunaga erialadeks (tööstuslik raamatupidamine, tööstusettevõtete plaanimine). 1947. aastal reorganiseeriti õppeasutus industriaaltehnikumiks, järgmisel aastal aga turbatööstuse tehnikumiks. Avati turbatööstuse, hiljem (1955. aastast) ka silikaatide tehnoloogia eriala.¹⁷

Uute erialade avamisega vahetus tehnikumis mõnети eriainetе õpetajste koosseis, tööstusliku suuna tõttu hakkas õpilaskonnas kasvama poeglaste osakaal. Õpilaste arv jäi püsima paarisaja piirimaile.¹⁸

1951. aastal allutati Pärnu Turbatööstuse Tehnikum Eesti NSV Kohaliku-, Põlevkivi- ja Keemiatööstuse Ministeeriumile.

1950. aastatel toimus Eesti NSV-s profiililt lähedaste erialade koondamine ühte õppeasutusse, mistõttu mõnedki tehnikumid kas ühendati või lõpetasid tegevuse. 1958. aastal lõpetas tegevuse ka Pärnu Turbatööstuse Tehnikum.¹⁹ Tehnikumi turbatööstuse eriala õpilased viidi õpingute jätkamiseks üle Kohtla-Järve Keemia- ja Mäetehnikumi, silikaatide tehnoloogia eriala õpilaskond Tallinna Ehitustehnikumi.

¹⁷ Kennik, A. Keskeriõppeasutuste võrgu kujunemine ja areng Eesti NSV-s aastail 1944-1961, lk. 18 ja 38.

¹⁸ Samas, lk. 28.

¹⁹ Samas, lk. 60.

Pärnu arve- ja tööstustehnikumi ning turbatööstuse tehnikumi lõpetas ajavahemikul 1946-1958 kokku 544 õpilast (13 lendu). Kõige rohkem - 239 oli lõpetanud tööstusraamatupidamise erialal (a.1948-1957). Turbatööstuse erialal lõpetas 158 noort (1951-1958). Neljal varem õpetatud erialal jäi lõpetanute arv väiksemaks: kaubandusliku raamatupidamise erialal oli neid 47 (üks lend 1947.a.), rõivaste konstrueerimise ja modelleerimise erialal 38 (1946-1949), dekoratiivkudumise erialal 20 (1946-1949) ja tööstusettevõtete plaanimise erialal 42 (1948. ja 1949.a.). Aastate lõikes annab õpilaste ja õpetanute arvust ülevaate alljärgnev tabel.

Pärnu Arve- ja Tööstustehnikumi ning Turbatööstuse
Tehnikumi õpilaste ja lõpetanute arv aastail 1944-1958²⁰

Õppeaasta	Õpilasi*	Lõpetanuid	Õppeaasta	Õpilasi*	Lõpetanuid*
1944/45	317	2	1951/52	180	41
1945/46	406	9	1952/53	195	44
1946/47	332	57	1953/54	178	45
1947/48	233	55	1954/55	179	39
1948/49	216	73	1955/56	176	42
1949/50	170	54	1956/57	176	39
1950/51	179	22	1957/58	162	24

* Õppeaasta algul.

1926. aastal asutati Pärnus naiskutsekool, kuhu võeti 6-klassilise algkooli lõpetanud tütarlapse. Kool asutati lastevanemate soovil.

²⁰ Arvutatud ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10 leiduvate õppeasutuste statistiliste algaruannete põhjal.

vil, kes tahtsid et nende lapsed saaksid haridust kutselisel alal, millega võiksid endale ülalpidamist teenida. Kool oli kolmeaastase õppeajaga ja tema ülalpidamise kulud kandis Pärnu Linnavalitsus. 1932. aastani töötas koolis ainult õblemise osakond, seejärel avati ka üheaastane majapidamise eriklass.²¹

1926. aastal alustati 39 õpilasega,²² milline arv 1938/39. õppeaastaks kasvas 103-le (I klassis 26, II - 35, III - 20 ja majapidamise eriklassis 22 õpilast).²³ 1939/40. õppeaastal oli koolis 105 õpilast. Õpetajaid oli 14.²⁴

Kool asus tolleaegses Pühavaimu tänavas (maja nr. 26). Esimeseks juhatajaks oli Vera Jekimov-Pöder. 1. augustist 1932 kuni 10. oktoobrini 1939 juhatas naiskutsekooli Anna Kauffeld, tema järel kuni tegevuse lõpetamiseni Ida Rebane.

Naiskutsekooli õblemise osakonna lõpetas kuni 1939. aastani (incl.) 139, majapidamise eriklassi 69 tütarlast.²⁵

Pärast nõukogude võimu taaskehtestamist 1940. aasta suvel püüti koolides avardada noorte õppimisvõimalusi. Paralleelklass avati ka Pärnu Linna Naiskutsekoolis. 1940/41. õppeaastal oli koolis 110 õpilast (kaks I klassi kokku 48, II kl. 20, III kl. 19 ja majapidamise eriklass 23 õpilasega). Õpetajaid oli 15.²⁶

1941. aasta kevadel lõpetas Pärnu Linna Naiskutsekooli õblemise osakonna 18, majapidamise eriklassi 12 tütarlast.²⁷

²¹ Päril, A. Pärnu Linna Naiskutsekool. - Rmt.: Kutseharidus Eestis. Tallinn, 1938, lk. 324-325.

²² ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 54, l. 40.

²³ Samas, s.-ü. 52, l. 236.

²⁴ Samas, s.-ü. 55, l. 347.

²⁵ Samas.

²⁶ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 1, s.-ü. 798, l. 115, 116.

²⁷ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 160, l. 3 ja 5.

1940/41. õppeaasta jooksul tehti ettevalmistusi senise naiskutseharidussüsteemi ümberkorraldamiseks. Eesti NSV hariduse rahvakomissari otsusega 14. juunist 1941 otsustati reorganiseerida Pärnu Linna Naiskutsekool käsitööstuskooliks.²⁸ Nende kavade teostamist ei võimaldanud saksa fašistlik okupatsioon.

1941. aasta novembris alustas Pärnu Linna Naiskutsekool taas õppetegevust kodanluseaegse õppeplaaniga. 1. detsembri seisuga oli koolis 103 õpilast (rõivaõmblemise osakonnas 78, majapidamise eriklassis 25).²⁹

1942. aastal korraldati ümber okupatsiooniaegne kutsekoolide võrk. Olles sõjaolude tõttu huvitatud naiskäsitöö arendamisest, pöörasid okupatsioonivõimud tähelepanu ka naiskutseharidusele.

1. augustist 1942 nimetati õppeasutus Pärnu Naiskutsekooliks. Avati kolmeaastase õppeajaga käsitöösakond (silmsukudumise, tikandi ja pitsitööde alal) ning neljanda õppeaastana nn. praktika- ehk ateljeeklass.³⁰ Seetõttu kasvas mõnevõrra ka õpilaste arv. 1942/43. õppeaastal (seisuga 1. detsember) oli Pärnu Naiskutsekoolis 157, järgmisel õppeaastal 152 õpilast. Lõpetanuid oli 1942. aasta kevadel 35, 1943. aastal - 51.³¹

1944. aasta sügisel, pärast Eesti NSV vabastamist moodustati Pärnus senise naiskutsekooli baasil käsitööstuslik kool.³² Tegevust alustas neli erialaosakonda - rõivaõmblemise, kangakudumise, silmsukudumise ja tikandi ning kodunduse alal. 1945. aasta algul töö-

²⁸ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 1, s.-ü. 764, l. 74.

²⁹ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 160, l. 4 ja 6.

³⁰ Kennik, A. 1920.-1930. aastate naiskutsekoolidest ja nõukogude naiskutseharidussüsteemi väljakujunemisest Eestis. - "Nõukogude Kool" 1978, nr. 3, lk. 256.

³¹ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 231, l. 27-28; nim. 2, s.-ü. 144, l. 7-8.

³² Kennik, A. 1920.-1930. aastate naiskutsekoolidest..., lk. 2.

tas koolis kaheksa klassikomplekti kokku 133 õpilasega.³³

1. juulist 1945 liideti käsitööstuslik kool kohaliku arve- ja tööstustehnikumiga.³⁴ Käsitööstusliku kooli baasil avati arve- ja tööstustehnikumis rõivaste konstrueerimise ja modelleerimise ning dekoratiivkudumise erialad. Õpilaskonna kõrval jätkasid Pärnu Arve- ja Tööstustehnikumis õpetegevust ka õpetajad, teiste hulgas (vene keele ja eriainete õpetajana) ka kooli senine juhataja Ida Rebane.

Kolm aastat naiskutsekoolist hiljem - 1929. aastal alustas Pärnumaa Kaubanduskooli juures kalaasjanduse eriklassina tegevust Pärnu Kalanduskool.³⁵ Õppetöö kestus oli üks aasta, esimeseks juhatajaks J. Maisma (J. Mühlbach).

1933. aastal muudeti nimetatud eriklass iseseisvaks õppeasutuseks, kaks aastat hiljem pikendati ~~keeli~~ õppeaega kahe aastani. Asutamisest peale oli see kool Pärnu Linna- ja Maavalitsuse ülalpidamisel.

Pärnu Kalanduskooli ülesandeks oli õppinud tööjõudude ettevalmistamine kalapüügi, kalatööstuse, kalakaubanduse ja kalakasvatuse alal. Neile eriülesannetele vastavaid eriharusid aga koolil ei olnud ning üksikutele aladele spetsialiseerumine jäi seetõttu tegeliku elu ülesandeks. Õppetöö kestis ~~keelis~~ 42 õppenädalat, sellest 24 nädalat talvisel õppejärgul. Talvisele õppejärgule järgnesid eksamid teoreetilisis aineis ning 18 õppenädalat suvepraktikat.

Õpilaste arv koolis ulatus tegevuse esimestel aastatel paarikümne (1934/35. õppeaastal oli koolis 23 õppijat, neist kaks tütarlast³⁶), pärast kaheaastaseks muutmist aga 30-40 piirimaile.

³³ ENSV ORKA, f. R-1, nim. 15, s.-ü. 24, l. 27.

³⁴ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 3, s.-ü. 84, l. 36.

³⁵ Pärl, A. Pärnu Kalanduskool.-Rmt.: Kutseharidus Eestis. Tallinn, 1938, lk. 279-282.

³⁶ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 44, l. 95.

1938/39. õppeaastal oli koolis 37 (neist neli tütarlast), 1939/40. õppeaastal 44 õppijat.³⁷ 1938/39. õppeaastal töötas kalanduskoolis kuus õpetajat.

1. augustist 1934 täitis koolijuhataja ülesandeid Osvald Avango (1938. aastani Akkov). Kodanluse võimu lõppeastail paiknes kool Suure-Jõe tn. 18.

1939. aastani (incl.) lõpetas Pärnu Kalanduskooli kokku 102 noormeest ja tütarlast.³⁸

Pärnu Kalanduskool oli üheks neist vähestest õppeasutustest, millel oli tol ajal internaat. 1940/41. õppeaastal oli koolis 40 õppijat (I klassis 21, II - 19), kes kõik elasid kooli juures asuvas internaadis.³⁹

Okupatsiooniaastail vähenes koolis nii õpilaste kui lõpetanute arv. 1941/42. õppeaastal oli koolis 30, järgmisel 36 ja 1943/44. õppeaastal 33 õpilast.⁴⁰ Ajavahemikul 1940-1943 lõpetas Pärnu Kalanduskooli mittetäielikel andmeil 46 noort. 1940. aastal oli lõpetanud 13 (? - lõppklassi õpilaste arv), 1941. aastal - 18, 1942. aastal - 8 ja 1943. aastal 7.⁴¹ 1944. aastal lõpetanute kohta andmed puuduvad.

Kooli juhatas neil aastail J. Sillamaa.

Pärast Eesti NSV vabastamist asuti kooli tegevuse taastamisele. Kooli materiaalne baas oli sõjaoludes tugevasti kannatanud: kaotsi olid läinud navigatsioon- ja merekalapüügivahendid, rüüstatud ka-

³⁷ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 52, l. 162; s.-ü. 55, l. 199.

³⁸ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 55, l. 199.

³⁹ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 1, s.-ü. 798, l. 117.

⁴⁰ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 231, l. 60; s.-ü. 248, l. 50; nim. 2, s.-ü. 144, l. 1.

⁴¹ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 55, l. 199; f. R-14, nim. 1, s.-ü. 798, l. 117; f. R-81, nim. 1, s.-ü. 231, l. 61; nim. 2, s.-ü. 144, l. 2.

latöötlemisruumid. Kohalikud käitised (Kalakombinaat ja kalurite ühing "Jahta") aitasid sellealastest raskustest üle saada. Õppetööd alustati 20. novembril 1944 kahes klassis kokku 32 õpilasega.⁴² Vastu võeti 6-klassilise algkooli lõpetanuid ilma eksamiteta. Lõppklassi astus ka kesk- ja kaubanduskoolide abituriente, kellel võimaldati õppimist kohustusega eelmise klassi eriainetega kava järgi iseseisvalt järel töötada.⁴³

Edaspidi kavatseti Pärnu Kalanduskooli baasil moodustada Kalandustehnikum ning kool allutati Eesti NSV Toiduainete-, Liha-, Piima- ja Kalatööstuse Rahvakomissariaadile.⁴⁴

Seoses Tallinna Merekalanduse Tehnikumi (hilisem Tallinna Kalandustehnikum, tänapäeval Tallinna Kalatööstuslik Merekool) organiseerimisega 1945. aastal ühendati selle õppeasutusega ka Pärnu Kalanduskool. Tehnikumi püügitehnika eriala õpilaskonna õppetöö toimus kuni 1948. aastani Pärnus Suure-Jõe tn. 18.⁴⁵ Tallinna Merekalanduse Tehnikumi esimeseks direktoriks oli Pärnu Kalanduskooli kauaaegne juhataja Osvald Avango (kuni oma surmani 1947.a.)

1923. aastal asutati Pärnus õhtused kursused täiskasvanutele. Järgmisel aastal hakkas õhtuste kursuste asemel töötama tööstusõpilastekool metallitöö osakonnaga,⁴⁶ mis kuni 1. juunini 1938 kandis Pärnu Linna Tööstusõpilastekooli nime.⁴⁷

Tööstusõpilastekoolis oli õppeaja kestus kolm aastat. Õppetöö oli õhtune, kusjuures õpilased käisid koolis 3-4 õhtut nädalas a

⁴² ENSV ORKA, f. R-14, nim. 3, s.-ü. 26, l. 21.

⁴³ Pärnus töötab kalanduskool. "Rahva Hääl" 9. dets. 1944.

⁴⁴ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 3, s.-ü. 26, l. 23.

⁴⁵ Tallinna Kalatööstuslik Merekool 1945-1970. Tallinn, 1970, lk. 9.

⁴⁶ Pärl, A. Pärnu Tööstusõpilastekool. - Rmt.: Kutseharidus Eestis. Tallinn, 1938, lk. 288.

⁴⁷ "Riigi Teataja", 1938, nr. 55, lk. 1734.

kolm tundi. Nõutav eelharidus oli kuus klassi. Tööstusettevõtetes töötavatele noortele õpetati peamiselt teoreetilisi aineid, vähemal määral praktilisi töövõtteid.⁴⁸

Õppijaid koolis oli poolteistsada: 1935/36. õppeaastal näiteks 159 (nendest tütarlapsi 29), 1938/39. õppeaastal - 151 (tütarlapsi 41).⁴⁹

1938. aastal oli tööstusõpilastekoolis viis klassikomplekti, kusjuures III klassis töötasid metallitöö-, kehakattetöö-, juukse- töö ja sadulsepatöö rühmad.⁵⁰

Õpetajaid Pärnu Tööstusõpilastekoolis oli 1938/39. õppeaastal seitse. Kooli esimeseks juhatajaks oli matemaatik Mihkel Linnolt (Mihkelson). 1930. aastatel juhatas õppeasutust Joosep Sulengo (Sultson). Ka see kool paiknes Suure-Jõe tn. 18.

1940/41. õppeaastal (seisuga 20. september 1940) oli Pärnu Tööstusõpilastekoolis 133 õppijat.⁵¹ Seoses nõukogude võimu ajal organiseeritud laialdase õppetööga kursuste näol vahetult käitis- tes ja ettevõtetes vähenes õppeaasta teisel poolel õpilaste arv tööstusõpilastekoolides, sealhulgas ka Pärnu Tööstusõpilastekoolis.

Okupatsiooniaastail jätkas Pärnu Tööstusõpilastekool õppetegevust märgatavalt väiksema õpilaste arvuga (1943/44. õppeaastal 77 õppijat⁵²). Ka neil aastail juhatas kooli J. Sulengo.

Kuni 1939. aastani (incl.) lõpetas Pärnu Tööstusõpilastekooli 200 õpilast.⁵³ Järgnevate aastate kohta on andmed lünklikud. 1940. aastal lõpetas kooli ligikaudu 30 (lõppklassis oli 34 õppijat),

⁴⁸ Kutseharidus Eestis, lk. 92-93.

⁴⁹ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 50, l. 2; s.-ü. 52, l. 187.

⁵⁰ Kutseharidus Eestis, lk. 288.

⁵¹ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 1, s.-ü. 80, l. 25.

⁵² ENSV ORKA, f. R-81, nim. 2, s.-ü. 144, l. 13.

⁵³ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 55, l. 120.

1943. aastal 9 õpilast.⁵⁴ 1942. aastal lõpetajaid ei olnud, 1941. ja 1944. aasta kohta andmed puuduvad.

Kool lõpetas tegevuse 1944. aastal.

Okupatsiooniaastail andis Pärnus lühemat aega kutsealast õpetust Pärnu Puutööstuse Eraõppetöökoda, kus oli ette nähtud 3-aastane õppeaeg. Pärnu Puutööstuse Eraõppetöökoda alustas tegevust 16. novembril 1942 11 õpilasega.⁵⁵ Järgmisel aastal avati ka teine klass, õppijaid oli kokku 22.⁵⁶

Ka Pärnu Puutööstuse Eraõppetöökoda lõpetas tegevuse 1944. aastal.

Kodanluse hariduspoliitilised otsingud 14-16 aastastele noorukitele tööstuselase kutsehariduse võimaldamiseks viisid 1930.-ndate aastate lõpul Eestis uue koolitüübi - 2-aastase õppeajaga ametikoolide rajamiseni.⁵⁷ Nende koolide avamine jätkus ka pärast nõukogude võimu taaskeshtestamist. Haridusministeeriumi kutseoskuse osakonna ettepanekul, mille 3. juulil 1940 kinnitas tolleaegne haridusminister J. Semper, avati 1. augustist 1940 metallitöö osakonnaga poeglaste ametikool ka Pärnus.⁵⁸

Pärnu Poeglaste Ametikool leidis asukoha koolihoones Suure-Jõe tn. 18, juhatajaks kinnitati Joosep Sulengo (juhatas samal ajal ka Pärnu Tööstusõpilastekooli).⁵⁹ Avati esimene klass, milles 20. septembril 1940 õppis 29 poeglast.⁶⁰ Järgmisel õppeaastal avati ka

⁵⁴ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 2, s.-ü. 144, l. 14.

⁵⁵ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 231, l. 107, 108.

⁵⁶ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 2, s.-ü. 144, l. 9, 10.

⁵⁷ Vt. Kennik, A. Tööstuskesk- ja ametikoolid Eestis. "Nõukogude Kool" 1975, nr. 8, lk. 701.

⁵⁸ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 229, l. 2.

⁵⁹ Samas, l. 9.

⁶⁰ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 1, s.-ü. 80, l. 25.

teine klass ning 1942. aasta kevadel lõpetas Pärnu Poeglaste Ametikooli esimene lend - 15 noort.⁶¹

Seoses kutsehariduse üldise ümberkorraldamisega nimetati õppeasutus 1. augustist 1942 Pärnu Tööstuskooliks.⁶² Koolijuhatajaks kinnitati Roman Remmel.⁶³ 15. märtsist 1944 määrati Pärnu Tööstuskooli juhataja ajutiseks asetäitjaks evakueeritud Narva Tööstuskooli senine juhataja Mart Liiva.⁶⁴

1942/43. õppeaastal oli Pärnu Tööstuskoolis 42, 1943/44. õppeaastal 51 (mõlemal juhul 1. detsembri seisuga) õpilast.⁶⁵ Teise lennu - 11 lõpetanut andis kool 1943. aasta kevadel.⁶⁶ 1944. aastal lõpetanute kohta andmed puuduvad.

1944. aasta sügisel, Eesti NSV vabastamise järel, allutati õppeasutus Eesti Vabariiklikule Tööjõureservide Valitsusele, kes tema baasil moodustas Tööstuskooli nr. 6.⁶⁷ Kooli uueks asukohaks sai hoone Lõuna tn. 20, direktorina jätkas M. Liiva.

Pärast hädapäraseid remonttöid alustati novembris õpilaste vastuvõtmist ning monevõrra hiljem ka õppetööd. Detsembri lõpuks oli koolis 53 õpilast (riiklik plaan nägi koolile ette kontingendi 200 õpilasega).⁶⁸ Hakati välja õpetama lukkseppi ja tislereid.

1945. aasta aprillis võeti Tööstuskooli nr. 6 vastu veel 20 õpilast,⁶⁹ kuid materiaalse õppebaasi nõrkuse (klassiruumide ja

⁶¹ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 231, l. 10.

⁶² Samas, s.-ü. 71, l. 21a.

⁶³ Samas, nim. 2, s.-ü. 48, l. 89.

⁶⁴ Samas, nim. 1, s.-ü. 159, l. 66.

⁶⁵ Samas, s.-ü. 231, l. 9; nim. 2, s.-ü. 144, l. 11.

⁶⁶ Samas, nim. 2, s.-ü. 144, l. 12.

⁶⁷ Kennik, A. Kvalifitseeritud tööliskaadri ettevalmistamine Eesti NSV tööstuskoolides rahvamajanduse taastamise ja sotsialismi kindlustumise ajajärgul (1944-1956). - Rmt.: Hariduse ja kooli ajaloost Eestis. Tallinn, 1979, lk. 124-125.

⁶⁸ ENSV ORKA, f. R-1941, nim. 4, s.-ü. 6, l. 13, 26.

⁶⁹ Samas, l. 57.

ühiselamute puudumise jmt.) tõttu lõpetati kooli tegevus sama aasta septembris. Kooli jõudis lõpetada 12 noort, kes suunati tööle tööstusettevõtetesse. Ülejäänud 60 õpilast viidi õpingute jätkamiseks üle teistesse õppeasutustesse.⁷⁰

Eesti Vabariikliku Tööjõureservide Valitsuse (1959. aastast Eesti NSV MN Kutsehariduse Peavalitsus, praegune Eesti NSV MN Riiklik Kutsehariduse Komitee) süsteemis on töötanud veel teisigi kooli.

1945. aastal alustas Eesti Vabariikliku Tööjõureservide Valitsuse süsteemis Pärnus (algul Kuninga t. 3, hiljem Kuninga t. 22) tegevust Merekool nr. 2.⁷¹ Kooli plaaniliseks kontingendiks kinnitati 400 õpilast, hiljem vähendati seda arvu 200-le. Õpilaste komplekteerimist alustati märtsis, mis jätkus kuni järgmise aasta alguseni. 1. oktoobril 1945 oli koolis 96, detsembri lõpus 185 õpilast.⁷² Riiklikus plaanis ettenähtud kontingendini jõuti järgmise aasta jaanuaris.

1946. aastal lõpetas kooli 180, järgmisel aastal 159 ja 1948. aastal 176, seega kolme aasta jooksul kokku 515 noort.⁷³ Lõpetanud said kas madruse (218 lõpetanut), kütja (156), laevapuusepa (59), motoristi (55) või masinisti (27) kvalifikatsiooni ning suunati enamasti tööle Eesti Riikliku Merelaevanduse kaubalaevadele, osalt ka kalalaevastikku.

1948. aasta teisel poolel viidi Pärnu Merekool (koos teiste analoogiliste koolidega) tööjõureservide süsteemist ära.

⁷⁰ ENSV ORKA, f. R-1941, nim. 4, s.-ü. 6, l. 140.

⁷¹ Kennik, A. Tööjõureservide süsteemi õppeasutused oskustööliste ettevõlmistajatena Eesti NSV-s sõjajärgseil aastail (1944-1950). - Ajak. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Toimetised. Ühiskonnateadused. 1979, nr. 1, lk. 15.

⁷² ENSV ORKA, f. R-1941, nim. 4, s.-ü. 6, l. 154, s.-ü. 7, l. 17.

⁷³ Samas, s.-ü. 13, l. 41; s.-ü. 46, l. 1-3; s.-ü. 75, l. 1.

Tänapäevane NSV Liidu Merelaevanduse Ministeeriumile alluv Pärnu Merekool valmistab üheaastase õppeaja jooksul (vastu võetakse 8.-11. klassi lõpetanud noormehi) ette madruseid ja I klassi motoriste kaugsõidu kaubalaevade jaoks.

Ehitustööde hoogustumine 1950. aastail põhjustas Eestis uute sellealaste koolide avamist. 1955. aasta augustis avati Pärnus Eesti Vabariikliku Tööjõureservide Valitsuse süsteemis ehitusalane Vabrikukool nr. 20,⁷⁴ mis mõnevõrra hiljem muudeti 10-kuuse õppeajaga ehituskooliks.⁷⁵ Õppeasutus avati kohaliku ehitusvalitsuse baasil Pargi tn. 1 vastuvõtukontingendiga 100 õpilast. Kuna vabrikukoolis kehtis kuuekuune õppeaeg, lõpetas esimene grupp müürseppi ja puuseppi (vastavalt 70 ja 35 noort) kooli juba 1956. aasta aprillis.⁷⁶

Järgmised kaks lendu (1957. ja 1958. aastal) lõpetasid kooli 10-kuuliste õppeprogrammide järgi. Müürseppade ja puuseppade kõrval õpetati välja veel krohvijaid ja vormijaid-betoonitöölisi. Seejärel hakati mõnel erialal ehitustöölisi välja õpetama uute õppeprogrammide alusel kahe õppeaasta jooksul.

1963. aastal, seoses haridussüsteemi ümberkorraldamisega ja 8-klassilise koolikohustuse kehtestamisega, reorganiseeriti Ehituskool nr. 20 Linnakutsekooliks nr. 13.⁷⁷ Õppeajaks kehtestati kaks aastat (mõnel erialal lühendati see hiljem ühe aastani). Järgnevail aastail laiendati kooli materiaalsed õppebaasi, ehitati välja ja sisustati uued õppetöökojad. See võimaldas soovijaid rohkem vastu võtta ning õpilaste arv rohkem kui kahekordistus. Vastavalt ehitus-

⁷⁴ ENSV ORKA, f. R-1941, nim. 2, s.-ü. 89, l. 69.

⁷⁵ Samas, nim. 4, s.-ü. 277, l. 155.

⁷⁶ Samas, s.-ü. 305, l. 10.

⁷⁷ Eesti NSV MN Riikliku Kutsehariduse Komitee arhiiv, nim. 10, s.-ü. 1, l. 30.

organisatsioonide (ja ka teiste asutuste) nõudmistele oskustööliste järele hakati koolis ette valmistama torulukkseppi, maalreid-krohvi-jaid, laudseppi-puuseppi, ehituslukkseppi, autoremondi lukkseppi, ehitustislereid, mööblitislereid, aga ka toidukaupade müüjaid. Viimaste väljaõpetamise baasettevõtteks kinnitati 1969. aastal Pärnu Kaubandusvalitsus.⁷⁸ Täiendavaid baasettevõtteid kinnitati oskustööliste väljaõpetamiseks ka teistele erialadele.

1975. aastal reorganiseeriti Linnakutsekool nr. 13 kutsekeskkooliks ning õppeaega pikendati kolme aastani. Samal ajal jätkasid koolis tööd ka üheaastase õppeajaga linnakutsekooli õppegrupid. Kooli põhiprofiiliks jäi endiselt ehitustööliste (maalrid, mööblitislereid, mürsepad, puusepad) ettevalmistamine. Paaril viimasel aastal on kutsekeskkoolis avatud ka uute liiterialade (ehitustisler-puusepp, mürsepp-konstruksioonide monteeriija) õppegruppe.

Aastail 1967-1978 töötas Pärnus kohaliku internaatkooli baasil Eesti NSV Haridusministeeriumile allunud Tartu Pedagoogilise Kooli filiaal. Tartu Pedagoogilise Kooli Pärnu filiaalis valmistati ette kehalise kasvatuse õpetajaid 8-klassilistele koolidele. 11 tegutsemisaasta jooksul lõpetas filiaali üheksa lendu, kokku (koos kaugõppijatega) 422 keskharidusega kehakultuuritöötajat.⁷⁹

1946. aasta novembris rajati Eesti Vabariikliku Tööjõureservide Valitsuse poolt Sindis Tööstuskool nr. 3, mille baasettevõtteks sai kohalik tekstiilivabrik "1. Detsember". Esimesed 136 õpilast (plaanilisest 150-st) võeti vastu detsembris, järgmise aasta jaanuaris veel 14.⁸⁰ Õppetööga alustati 1947. aasta jaanuaris. Kool rajati kiirustades ja suurte raskustega, mistõttu materiaalne õppebaas jäi

⁷⁸ Eesti NSV MN Riikliku Kutsehariduse Komitee arhiiv, nim. 10, s.-ü. 327, l. 120.

⁷⁹ Tartu Pedagoogilise Kooli Pärnu filiaali lõpetas viimane lend. "Spordileht" 30. juunil 1978.

⁸⁰ ENSV ORKA, f. R-1941, nim. 4, s.-ü. 16, l. 66; s.-ü. 49, l. 33.

puudulikuks. Õppetöö praktiline osa viidi läbi tekstiilivabriku "1. Detsember" tsehhides.⁸¹

Ruumikitsikuse ja materiaalse õppebaasi nõrkuse tõttu muudeti kooli õppeprogrammi. Seetõttu said Tööstuskooli nr. 3 lõpetanutest 195 (neist 175 1948. ja 20 1949. aastal) ettevalmistuse vabrikukooli programmide alusel ja suunati tekstiilitööstusteks õmblusvabrikutesse. Tööstuskooli programmide järgi lõpetas kooli 34 õpilast (1948. aastal), kes said meistriabi kutse.⁸²

Tööstuskool nr. 3 lõpetas tegevuse 1949. aastal.

1965. aastal avati Sindis Eesti NSV MN Kutsehariduse Peavalitsuse poolt tänini töötav Erikutsekool nr. 35.⁸³ Kool komplekteeriti kasvatushäiretega noorukitest (poeglastest), kes said siin 8-klasilise üldhariduse ning tööks erialase ettevalmistuse. Näiteks 1968/69. õppeaastal omandas Erikutsekoolis nr. 35 eriala ja suunati tööle 103 õpilast.⁸⁴

Suurimaks kutsehariduse õppeasutuseks Pärnu rajoonis on aastakümneid olnud Tihemetsa Sovhoostehnikum, endine metsatehnikum, mis kujunes välja 1923. aastal asutatud Voltveti metsakoolist.

Metsatehnikum alustas õppetegevust 1939. aastal, mil avati tehnikumi esimene klass. Kehtestati 3-aastane õppeaeg, õppeasutuse ülalpidamisega seotud kulud võttis enda kanda riik.⁸⁵ Järgnevatel

⁸¹ Kennik, A. Kvalifitseeritud tööliskaadri ettevalmistamine Eesti NSV tööstuskoolides rahvamajanduse taastamise ja sotsialismi kindlustumise ajajärgul (1944-1956). - Rmt. Hariduse ja kooli ajaloo kohta Eesti. Koostanud ja toimetanud Endel Laul. Tallinn, 1979, lk. 125.

⁸² Kennik, A. Tööjõureservide süsteemi õppeasutused oskustöölise ettevalmistajatena Eesti NSV-s sõjajärgseil aastail (1944-1950). - Ajak. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Toimetised. Ühiskonnateadused, 1979, nr. 1, lk. 22.

⁸³ Eesti NSV MN Riikliku Kutsehariduse Komitee arhiiv, nim. 10, s.-ü. 111, l. 72.

⁸⁴ Samas, s.-ü. 327, l. 48.

⁸⁵ Riigi Teataja, 1939, nr. 44, lk. 1065.

aastatel avati ka teine ja kolmas klass. 1942. aasta detsembris õppis metsatehnikumis 48, metsavahtide eriklassis (siin kestis õppeaeg üks aasta) 41 noort.⁸⁶ Metsavahtide eriklassi võeti 6-klassilise algkooli lõpetanuid, metsatehnikumi neid, kellel oli üldhariduslik või kutsealane ettevalmistus vähemalt 8 õppeaasta ulatuses. Metsatehnikumi juhatajana töötas neil aastail Alfred Auksmann.

Fašistliku okupatsiooni jätkudes võeti metsatehnikumi ruumid välilaatsareti alla ja õppetegevus katkestati.⁸⁷

Pärast Eesti NSV vabastamist seati lõhutud ja ümberhitatud kooliruumid korda ning õppetegevus algas taas 29. novembril 1944.⁸⁸ Tehnikumis, mis hakkas nüüdsest kandma Tihemetsa Metsatehnilise Tehnikumi nime, avati metsamajanduse ja metsatööstuse tehnoloogia erialad. Vastu hakati võtma 7-klassilise kooli lõpetanuid. Õppetööd jätkati ka metsavahtide eriklassis. Märtsi algul 1945 oli Tihemetsa tehnikumis 136 (tehnikumis 66, eelklassis 31 ja metsavahtide eriklassis 39) õppijat.⁸⁹ Esmakordselt alustasid siin õppimist ka tütarlapsed.⁹⁰ 1945/46. õppeaastal oli metsamajanduse erialal 75, metsatööstuse tehnoloogia erialal 72 õppijat, neist tütarlapsi vastavalt 11 ja 16.⁹¹ 1950/51. õppeaastaks kasvas õpilaste arv tehnikumis 225-ni (neist tütarlapsi 21).⁹²

Järgnevalt avati Tihemetsa Metsatehnilises Tehnikumis veel auto-traktorimajanduse (1950.a.; a.-st 1953 metsatööstuse seadmete) eriala ning 1954. aastal ka kaugõppeosakond. Õpilaste arv tehnikumis

⁸⁶ "Eesti Sõna" 20.dets. 1942.

⁸⁷ "Rahva Hääli" 16.nov. 1944.

⁸⁸ "Rahva Hääli" 30.dets. 1944.

⁸⁹ ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10, s.-ü. 2, l. 36.

⁹⁰ "Rahva Hääli" 30.dets. 1944.

⁹¹ ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10, s.-ü. 21, l. 34.

⁹² Samas, s.-ü. 176, l. 37.

kasvas 300-ni (1954/55. õ.-a. 333, 1958/59. õ.-a. 308 õppijat).⁹³

Kui 1956. aastal avati Luual Kuremaa Metsamajandustehnikum (aastail 1959-1961 Tihemetsa Põllu- ja Metsamajandustehnikumi Kuremaa filiaal), viidi Tihemetsa tehnikumi metsanduserialade õpilaskond järk-järgult (kursus-kursuselt) Luuale. 1959. aastal ühendati Tihemetsa tehnikumiga Vaeküla Põllumajanduse Mehhaniseerimise Tehnikum. Vaekülalt toodi siia üle põllumajanduse mehhaniseerimise eriala ning õppeasutus reorganiseeriti 1. juulist 1959 Tihemetsa Põllu- ja Metsamajanduse Tehnikumiks.⁹⁴ Kaks aastat hiljem toodi tegevuse lõpetanud Saku Põllumajandustehnikumist Tihemetsa üle maaparanduse eriala, õppeasutus nimetati Tihemetsa Põllumajanduse Mehhaniseerimise Tehnikumiks.⁹⁵

Kuna 1959. aastast suurendati õpilaste vastuvõttu ka kaugõppeosakonda (1954/55. õ.-a. 30, 1959/60. õ.-a. juba 492 õppijat), kasvas õpilaste arv sel õppeaastal tehnikumis 998-ni.⁹⁶

Arvestades põllumajandusliku suurtootmise ja põllumajandustehnikumide õpilaste tootmisalase väljaõppe tõhustamise vajadusi, võeti 1960. aastate keskel vabariigis suund põllumajanduslike tehnikumide ühendamisele nende baasmajandiga - hakati moodustama sovhoostehnikume. 1968. aastal moodustati sovhoostehnikum ka Tihemetsas - põllumajanduse mehhaniseerimise tehnikumiga liideti Tõlla sovhoos ja ühines "1. Mai" kolhoos. See võimaldas paremini korraldada õppepraktikat ning tugevdada tehnikumi materiaalsel baasi. Viimase kümme aasta jooksul on Tihemetsa Sovhoostehnikumis kerkinud uued õppehooned, töökojad, ühiselamud. 1966/67. õppeaastal ületas õpilaste arv esmakordselt 1000 piiri (1178 õppijat) ning on sellele tasemele

⁹³ ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10, s.-ü. 293, l. 141; s.-ü. 430, l. 30.

⁹⁴ ENSV ORKA, f. R-6, nim. 5, s.-ü. 173, l. 77.

⁹⁵ Samas, s.-ü. 209, l. 81.

⁹⁶ ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10, s.-ü. 466, l. 42-47.

jäänud püsima ka edaspidi (1970/71. õ.-a. 1170, 1974/75. õ.-a. 1103 õppijat).⁹⁷ Kaasajal on Tihemetsa Sovhoostehnikum õpilaste arvult suurim põllumajanduslik keskeriõppeasutus Eesti NSV-s.

1967. aastast on Tihemetsa tehnikumi võetud õpilasi vaid põllumajanduse mehhaniseerimise ja raamatupidamise erialadel. Esimene neist on poeglaste, teine tütarlaste meeliselaks. Õppeaeg tehnik-mehaanikutel kestab neli, raamatupidajatel kolm aastat.

1970. aastast juhib Tihemetsa Sovhoostehnikumi Eesti NSV teeneline insener Värdis Ernits. Õppeala juhatajana töötab juba 22 aastat Eesti NSV teeneline õpetaja Otto Õun.

Tihemetsa tehnikumi on aastakümnete vältel lõpetanud üle 4000 noore. Nõukogude võimu aastail lõpetas metsatehnikumi (kuni 1959. aastani incl.) 519 noormeest ja neidu, neist 169 metsamajanduse (a. 1946-1956), 278 metsatööstuse tehnoloogia (1948-1959) ja 72 metsatööstuse seadmete (1954-1958) erialal. 1959. aastast, kui õppeasutus sai oma tänapäevase profiili, on põllumajanduse mehhaniseerimise erialal tehnikumi lõpetanud üle 2000 tehnik-mehaaniku.* Nendele lisanduvad veel 1960. aastail lõpetanud metsatööstuse tehnik-mehaanikud ja tehnik-tehnoloogid, samuti hüdro-melioraatorid ja (alates 1969. aastast) raamatupidajad. Oma kasvandike kaudu on Tihemetsa tehnikum avaldanud märgatavat mõju meie vabariigi põllu- ja metsamajanduse arengule.

Analoogilisena kodanliku aja lõpu põllumajanduslikele rahvakoolidele töötasid aastail 1942-1944 lühemat aega põllundusõpilastekoolid Audrus, Halingal, Häädemeestel, Kilingi-Nõmmel, Toril, Tõstamaal.⁹⁷ Eesti NSV Ministrite Nõukogu j.a. Statistika Keskvalitsuse kultuuri, rahvastiku ja tervishoiu statistika osakonna keskeriõppeasutuste dünaamilised read, l. 42.

* Kui Vaekülas lõpetanud kaasa arvata (mida tänapäevast profiili arvestades ka tehakse), siis ulatub põllumajanduse mehhaniseerimise erialal lõpetanute arv üle 3000.

ja Vändras. Need olid kaheaastase õppeajaga koolid, milledes õppetöö toimus kaks korda nädalas õhtuti pärast tööd kokku 6-8 nädalatunni ulatuses. Õppijate arv nendes ulatus 20-30 piirimaile.] Eelnimetatud koolide kõrval on noortel olnud võimalus omandada kutseharidust veel Saardes, Toril ja Tõstamaal.

1925. aastal avati Saardes üheaastase õppeajaga majapidamiskool, et anda ümbruskonna noortele tütarlastele eluks vajalikke teadmisi ja oskusi kodumajanduse alal.⁹⁸ Kolme aasta pärast muudeti majapidamiskool kaheaastase õppeajaga kodumajandus-täienduskooliks ja 1937. aastal kodutööstuskooliks (õpetati kangakudumist, keetmist ja õmblemist).

1938/39. õppeaastal oli koolis 40 õpilast (kummaski klassis 20) ja neli õpetajat.⁹⁹ Kooli juhatas Ella Kalm. Kuni 1939. aastani (incl.) lõpetas kooli 250 tütarlast.¹⁰⁰

1940/41. õppeaastal oli Saarde Kodutööstuskoolis 36 õppijat (I kl. 20, II kl. - 16).¹⁰¹

1941. aasta juunis kinnitas Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu kutsehariduslike õppeasutuste võrgu 1941/42. õppeaastaks. Ette nähti kodutööstuskoolid Saardes ja Toris. Neist viimane taheti moodustada senise kohaliku kodumajanduse täienduskooli baasil.¹⁰²

Rahva loova ülesehitustöö katkestas fašistliku Saksamaa kallaletung ja Eesti NSV okupeerimine. Kodutööstuskool Saardes jätkas tegevust 1. novembrist 1941. Sel ajal oli koolis 32 õpilast. Nii

⁹⁸ Pärl, A. Saarde Kodutööstuskool. Rmt.: Kutseharidus Eestis. Tallinn, 1938, lk. 344-345.

⁹⁹ ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 52, l. 312.

¹⁰⁰ Samas, s.-ü. 55, l. 392.

¹⁰¹ ENSV ORKA, f. R-14, nim. 1, s.-ü. 798, l. 115.

¹⁰² Kennik, A. Kodutööstuskoolidest Eestis (1937-1945). "Nõukogude Õpetaja" 22. jaanil 1978.

1942. kui 1943. aasta detsembris oli koolis 50 õppijat. 1942. aastal lõpetas Saarde Kodutööstuskooli 13, järgmisel aastal 14 tütarlast.¹⁰³

Eesti NSV vabastamise järel moodustati Eesti NSV Hariduse Rahvakomissariaadi süsteemis rõivaõmblemis-käsitöö, kangakudumise ja kondunduse (toitlustamise) osakondadega käsitööstuslikud koolid Saardes, Tõstamaal ja Toris (neist kaks viimast seniste täienduskoolide baasil).¹⁰⁴ 1944/45. õppeaastal töötas Saardes kolm klassikomplekti 52, Toris kaks klassikomplekti 36 ja Tõstamaal samuti kaks klassikomplekti 30 õpilasega.¹⁰⁵

Seoses Nõukogude Eesti tehnikumide võrgu rajamisega lõpetasid käsitööstuslikud koolid (kodutööstuskoolid) tegevuse 1. septembrist 1945.

Need koolid andsid oskustöölisi, kes nii Nõukogude Eestis kui ka varem töötasid edukalt sööklate juhatajatena, sööklate ja kooli-internaatide kokkadena ning õppinud töölistena kangakudumise ja rõivaõmblemise alal.

¹⁰³ ENSV ORKA, f. R-81, nim. 1, s.-ü. 231, l. 109-110; nim. 2, s.-ü. 144, l. 17-18.

¹⁰⁴ Kennik, A. Kodutööstuskoolid Eestis (1937-1945). "Nõukogude Õpetaja" 22. juulil 1978.

¹⁰⁵ ENSV ORKA, f. R-1, nim. 15, s.-ü. 24, l. 37.